

- 1990 рр.: знахідки, традиції, проблеми та перспективи» / за заг. Редакцією Ломаковича А. М., Фурман О. А. – Жовква: Місіонер, 2012. – С. 238-240.
6. Теодорович Н. И. Город Кременец Волынской губернии /Н. И. Теодорович. – Почаев, 1890. – История города Кременца. – Седлец, 1904.
7. Папуша В. Спогадам про минуле немає кінця / Володимир Папуша // Матеріали регіональної науково-практичної конференції «Вища педагогічна освіта в Кременці 1940-1990 рр.: знахідки, традиції, проблеми та перспективи» / за заг. редакцією Ломаковича А. М., Фурман О. А. – Жовква : Місіонер, 2012. – С. 240-245.

Винничук Олег

<https://orcid.org/0000-0002-9709-7296>

МЕДІАТИЗАЦІЯ ТА ПЕРСОНІФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ В УМОВАХ ДІАСПОРИ

*Тернопільський національний педагогічний
університет ім. В.Гнатюка*

Анотація. У статті подано короткий аналіз становлення та розвитку українського спорту за межами України, висвітлено змістову складову української спортивної періодики та охарактеризовано діяльність окремих представників українського спорту в еміграції.

Abstract. The article presents a brief analysis of the formation and development of Ukrainian sport outside Ukraine, outlines the substantive component of Ukrainian sports periodicals and describes the activity of individual representatives of Ukrainian sport in exile.

Перші спортивні видання за межами українських земель з'являються ще перед Першою світовою війною. Українська спортивна преса активно розвивалася у складних еміграційних умовах 20-30-х років й продовжує виходити друком і сьогодні.

Яскраве місце у розвитку української спортивної періодики посідають еміграційні пластові, сокільські, спортові видання 20-30-х років, зокрема такі як "Спортсмен" (Каліш) - 1922 р., "Школа українських пластунів" (Щипйорно) - 1923 р., "Український Сокіл" (Подєбради) - 1931 р., "Український Сокіл" (Прага) -1934-1938 рр., "Український Сокіл" (Буенос-Айрес) - 1934р., "СКОБ" (Париж) - 1937 р. та ін. Незважаючи на тісну співпрацю, особливо з лідерами чеського сокілства, фахова мова цих видань базувалась на традиціях українського словотвору, національної термінології.

Досвід діяльності спортивних товариств в еміграційних умовах сформував засади подальшого розвитку українського спорту в середовищі західної діаспори у другій половині ХХ століття. Важливу роль у розбудові національно-культурного життя українців, насамперед в США та Канаді, відіграли спортивні клуби, які

перебрали на себе своєрідну місію збереження національних основ української фахової термінології. Друковане українське слово активно пропагувалося у міжнародному олімпійському русі. Чимало друкованих неперіодичних видань, листівок та інших друків з'являється під час проведення різноманітних акцій у містах-столицях Олімпійських Ігор (Монреаль, Мюнхен, Лос-Анджелос, Лейк-Плесід, Калгарі). Від Ігор 1952 року розпочинає свою історію олімпійська тематика в недержавній українській філателії. Безперечно, що усі ці заходи носили виразний політичний, національно-визвольний підтекст. У такій ситуації українська фахова спортивна лексика знову ж базувалась на засадах збереження національної ідентичності у мові.

Особливе місце у розвитку спортивної преси й до сьогодні відіграє одне з найавторитетніших видань української діаспори - орган українського спортивно-виховного товариства "Чорноморська Січ" - спортовий журнал "Наш Спорт" (Ньюарк, США). Цей журнал сьогодні є повністю доступним для широкого кола читачів у бібліотеці Львівського державного інституту фізичної культури.

Важливо, що журнал сьогодні друкується двома мовами - українською та англійською. Це дозволяє поширювати українське слово серед зацікавлених кіл англомовних читачів й сприяє глибокому порівнянню двох терміносистем.

Останнім часом, від середини 90-х років, за ініціативою керівників Української Спортової Централі Америки й Канади (УСЦАК) - М.Стебельського, О.Твардовського, Я.Петрика, Р.Куціля та ін. навязана тісна співпраця колективу редакції "Нашого Спорту" з фахівцями спорту з України, а відтак з авторами-дописувачами. Такий досвід є вкрай цікавим, своєрідним поштовхом до зближення двох систем термінології, до пошуку компромісів, до осмислення спільних напрацювань [1].

Від 1994 року в Торонті (Канада) зусиллями голови спортової комісії Світового Конгресу Українців В. Соколика друкується з періодичністю один раз на три місяці "Вісник Спортової Комісії СКУ". Засади добору українських фахових термінів суттєво не відрізняються у цьому виданні від багаторічного досвіду журналу "Наш Спорт".

Незважаючи на те, що в умовах діаспори українська спортивна фахова мова практично не розвивалася відповідно до вимог часу, існувала в замкнутому середовищі, вивчення й аналіз традицій, які були закладені в цій історичній моделі дасть неоціненну допомогу в розбудові системи сучасної національної спортивної термінології.

Вивчення історії спортивного життя української діаспори висуває на перший план дослідження та узагальнення доробку видатних діячів і спортсменів, які своїм тілом і духом прославляли Україну далеко за межами рідних земель [2].

Піонер українського хокею в Австралії - Омелян Буцацький

Омелян Буцацький народився 20 березня 1918 року у сім'ї священика Олександра Буцацького і Марії Сосенко у м. Львові. Завдяки батькові, який був великим прихильником спорту, Омелян ще змалку почав займатися спортивними іграми : футболом, хокеєм, баскетболом, настільним тенісом.

З 1928 року О.Буцацький активно займається хокеєм. Вже у 12-ти річному віці Омелян виступає за команду 17-18-ти річних хокеїстів "Головної Гімназії" на міжнародних змаганнях серед вищих шкіл. Займаючись індивідуально і з своїми друзями фанатиками хокею у 1931 році організують хокейну команду "Богун". На протязі 3-х років "Богун" успішно грає проти університетських команд. На неофіційному рівні "Богун" не програв жодної зустрічі.

У 1936 році опиняється у професійному польському клубі "Сілесія" (Катовіце). Провівши ряд матчів за цей клуб, за свою яскраву гру обирається на матч 50 кращих гравців Ліги Північної і Південної Польщі.

У період 1941-1944 рр., коли відбувалась друга Світова війна, Омелян граючи за команду СТ "Україна" відчув себе повністю зрілим гравцем і ці роки він рахує найкращими у своїй хокейній кар'єрі.

В липні 1944 року з дружиною виїхав до Словаччини, де професійно грає до 1945 року. З 1945 р. продовжує спортивну діяльність в УСТ "Лев"У 1948 році перебирається до Австрії, де стає граючим тренером команди ІЕV (Інсбрук), в якій грає і працює до 1950 року. У 1948 році приймає австрійське громадянство і грає за збірну Австрії на чемпіонаті світу в Стокгольмі.

Розмірковуючи над своєю подальшим життям О. Буцацький розуміє, що не зможе виступати на високому професійному рівні до похилого віку, тому вирішує емігрувати у 1950 році до Австралії. У цій країні ще не було професійних команд, усі клуби були любительськими і Омелян міг грати ще тривалий час. Прибувши до Австралії продовжив свою хокейну кар'єру у клубі "Леви" (Сідней). Провівши в цій команді сезон, разом з товаришами вирішують організувати команду, яка базувалася б тільки на європейських гравцях. Команді дали назву "Бомберс", основу її переважно склали чехи й словаки. Омелян виконує роль граючого тренера. Протягом багатьох років команда залишалась першою в сіднейському хокеї.

Активний член в суспільному житті українців Австралії, О.Буцацький написав біля 1000 статей, був співредактором різних альманахів: "РФК" (Баварія), "Вільна думка" (Сідней), четвертого тому "Енциклопедії Української Діаспори - Австралія", "Українці в Австралії" (другий том).

Помер Омелян Буцацький 1 вересня 1997 року у Сідней.

На думку багатьох дослідників спортивного руху української діаспори Омелян Буцацький був одним з кращих українських хокеїстів довоєнного періоду. Разом з тим це була яскрава незабутня постать у

розвитку українського спорту далекого від нас австралійського континенту.

Євстахій (Стах) Габа

Народився 26 квітня 1930 року в м. Судова Вишня. Закінчив гімназію в перехідному таборі "Гайденав", там же включився у пластове життя. У 1948 році отримав нагоду бути учасником пластового табору в Франції.

У 1948 році разом із сім'єю прибув до м.Торонто (Канада), де активно занурюється у спортивне життя Спортивного Товариства "Україна". Впродовж декількох років основний бомбардир футбольної команди СТ "Україна", один з найпопулярніших українських футболістів діаспори. Неодноразово визнається кращим спортсменом СТ "Україна" (Торонто).

Після завершення активної спортивної кар'єри не залишає футбольної справи і стає тренером юніорської футбольної дружини СТ "Україна". Привівши своїх вихованців до перемоги у Національній Канадській Юніорській Лізі, стає тренером першої команди СТ "Україна", яка у 1991 році стала чемпіоном Ліги і не програла жодних змагань. Цього ж року Євстахій Габа визнається "Тренером року" [3].

У 1993 році став Головою СТ "Україна" (Торонто) і переобраний на цю посаду 1994-1998 роках. Також у 1993 році обраний головою "Фонду сприяння Національному Олімпійському Комітету України" в Канаді, який досить вагомо працює в справі підтримки виступів збірних команд України на Олімпійських іграх і чемпіонатах світу. Був членом української делегації на літніх Олімпійських іграх 1996 р. в Атланті і зимових Олімпійських іграх 1998 р. в Нагано. Нагороджений НОК України почесною грамотою за підтримку команди України на різних міжнародних змаганнях.

Професор Мирослав Іван Велигорський

Народився 4-го січня 1920 року в селі Серафінці, Городенківського повіту Івано-Франківської області.

Мирослав здобув початкову освіту в Городенці і Станиславові, середню в чоловічій гімназії Станиславова. В гімназії належить до Товариства Відродження та спортивного клубу. В 1940р. закінчує Педагогічний інститут у Львові. Репрезентує Педінститут в волейбольній команді і є чемпіоном в десятиборстві і в стрільбі.

В зв'язку з маніфестаціями за Закарпатську Україну арештований польською поліцією в 1939 р. і відбував покарання у в'язниці оскільки не бажав підписати польською мовою поліцейського протоколу. В 1940 -1941рр. вчителює в середній школі в Щирці і є позаштатним інспектором шкіл Щирецького району.

В 1941 році переїжджає з родиною до Львова. У Львові М.Велигорський вивчає медицину в Державному медичному інституті в 1942-1943 рр. Є членом Українського Спортивного Студентського Клубу, спортивним референтом і ланковим легкоатлетичної секції і виступає в спринті. В 1944 р. заарештований німцями потрапляє у

примусові табори праці. Спочатку працює на хімічній фабриці, потім на підземній фабриці, разом з французькими і радянськими військовополоненими, відновлюючи частини до танків.

В червні 1946 р. табір Фюссен ліквідують і перевозять всіх в Міттенвальд. Тут він є членом таборової управи, секретарем Таборової Ради, секретарем УРСТ "Лев" і ланковим багатьох секцій, вчителем фізкультури при реальній гімназії, комендантом українського табору.

В жовтні 1948 р. родина Велигорських емігрує до Канади. В м.Торонто реорганізувавши Спортивне Товариство "Україна", стає головою Товариства. З родинних причин, в 1951 р., переїжджає до Еспаньолі, малого 6 тисячного містечка в Північному Онтаріо де засновує Лещетарський Клуб.

Список літератури:

1. Козій Ю. С. Спортивний рух в середовищі західної української діаспори: автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 "Фізична культура" / Козій Юрій Северинович. – Луцьк, 2000. – 18 с.
2. Соколик В. Два спортові ювілеї в Торонті // Наш Спорт / Упоряд. О.Твардовський.- Ньюарк, 1988.- С. 18-19.
3. Стрільчук Л. В. Українські політичні біженці та переміщені особи після Другої світової війни: автореф. дис. канд. іст. наук: 07.00.02 "Всесвітня історія" / Л. В. Стрільчук. – Чернівці, 1999. – 14 с.

Горшук В.Т., Патрійчук А.В.

Римик Р.В., <https://orcid.org/0000-0003-4180-6636>

Маланюк Л.Б. , <https://orcid.org/0000-0003-4698-6525>

РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ У ЮНИХ ЛЕГКОАТЛЕТІВ НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Анотація. У статті визначено рівень розвитку морфофункціональних показників у дітей 10-11 років; рівень фізичної підготовленості та проведений кореляційний і факторний аналіз між цими показниками; визначено рівень розвитку витривалості у юних легкоатлетів. На основі отриманих даних розроблено технологію розвитку витривалості у юних легкоатлетів.

Annotation. The article describes the level of development of morphofunctional indicators in children 10-11 years; level of physical fitness and correlation and factor analysis between these indicators; the level of endurance development in young athletes was determined. Based on the data obtained, the technology of endurance development in young athletes was developed.